

Säkerhet och informationssäkerhet för
förtroendevalda

Otillåten påverkan och
informationspåverkan

2023-05-08

Karin Sjöberg - Säkerhetssamordnare

Hanna Öberg - Informationssäkerhetssamordnare

Stadsledningskontoret, Umeå Kommun

Välkomna!

Presentation

Innehåll

- **Otillåten påverkan** – vad är det, hur kan det påverka mig som förtroendevald och exempel på hur jag kan förebygga och hantera det?
- **Informationspåverkan** – hur används informationspåverkan för att påverka beslutsfattare och skapa oro i samhället?
- Varför behöver vi jobba med informationssäkerhet och vilka är hoten mot vår information?
- Frågor och reflektioner tas upp i slutet av presentationen.

Menti-undersökning

1. Har du utsatts för otillåten påverkan eller informationspåverkan någon gång?

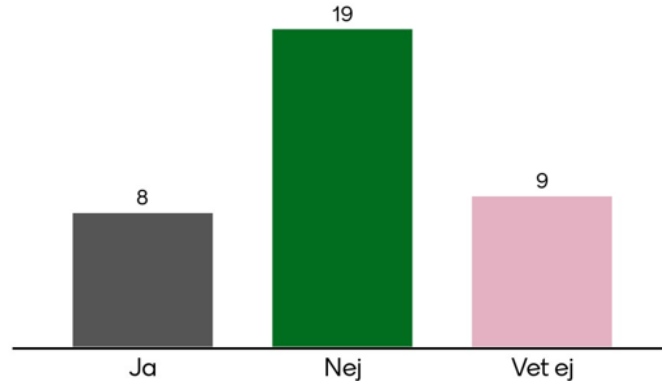
www.menti.com

Ange kod: 4492 7535

Menti svarsresultat

1. Har du utsatts för otillåten påverkan eller informationspåverkan någon gång?

UMEÅ
KOMMUN

Otillåten påverkan – ett samlingsord för flera handlingar som *kan* vara brottsliga

Syftar till att påverka en tjänsteperson eller förtroendevald att agera på ett annat sätt än denne tänkt. Till exempel fatta ett annat beslut eller inte välja att polisanmäla en händelse.

- **Trakasserier** – grova förolämpningar, obehagliga mail, sms eller samtal, skuldbeläggning.
- **Hot** – hot om våld, dödshot, hot mot anhöriga och egendom eller utpressning
- **Våld** – knuff eller liknande, sparkar eller slag
- **Korruption** – otillbörliga erbjudanden eller otillbörliga relationer

Lägesbild Nationellt

- BRÅ genomförde undersökningen Politikernas trygghetsundersökning 2021 (2020)
- Var fjärde politiker utsattes för hot, hat eller våld. En minskning jämfört med både 2018 och 2016.

MEN allt fler utsätts vid upprepade tillfällen. Självcentur och avhopp ligger på samma nivå eller ökar.

- Större andel kvinnor (28%) än män (25%) som uppgav att de utsatts.
- Var femte händelse polisanmäls.

”Hot och hat är en utmaning för demokratin” -

Jessica Wide Umeå universitet

Lägesbild Lokalt

Förtroendevalda i Umeå kommun blir utsatta för otillåten påverkan.

- Otrevliga/hotfulla kommentarer på artiklar/sociala medier
- Samtal från missnöjda medborgare
- Uppskott i hemmet
- Dödshot
- Brev till bostaden
- Uthängd i olika medier

1. Har du någon gång blivit utsatt för våld, hot och/eller trakasserier i din roll som politiker?
 2. Om ja: Har det hänt det senaste året?
 3. Kan du ge exempel på vad du blivit utsatt för?
 4. Har du annåt någon sådan händelse? Varför/varför inte?

Nils Seyla-
son (MP)
 1. Ja, det har varit otillåtet uttryck för person som har varit i min närhet.
 2. Ja, en händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 3. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 4. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 5. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.

Venerica Keri (DD)
 1. Ja, många gånger. Den första gången var 2016 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld.
 2. Ja, en händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 3. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 4. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.

Jan Magnusson (AP)
 1. Ja, många gånger. Den första gången var 2016 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld.
 2. Ja, en händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 3. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 4. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.

Marja Lindvall
 1. Ja, många gånger. Den första gången var 2016 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld.
 2. Ja, en händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 3. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 4. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.

Anders Agren
 1. Ja, många gånger. Den första gången var 2016 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld.
 2. Ja, en händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 3. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 4. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.

Hans Lindberg
 1. Ja, många gånger. Den första gången var 2016 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld.
 2. Ja, en händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 3. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 4. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.

Eric Johansson
 1. Ja, många gånger. Den första gången var 2016 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld.
 2. Ja, en händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 3. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 4. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.

Mattias Larsson
 1. Ja, många gånger. Den första gången var 2016 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld.
 2. Ja, en händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 3. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 4. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.

Lars Fongren
 1. Ja, många gånger. Den första gången var 2016 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld.
 2. Ja, en händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 3. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 4. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.

Uthålliga politiker
 1. Ja, många gånger. Den första gången var 2016 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld.
 2. Ja, en händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 3. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 4. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.

25.5 miljoner kronor till utvecklingsprojekt
 1. Ja, många gånger. Den första gången var 2016 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld.
 2. Ja, en händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 3. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 4. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.

Apotekslastbil i olycka
 1. Ja, många gånger. Den första gången var 2016 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld.
 2. Ja, en händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 3. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 4. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.

2. Om ja: Har det hänt det senaste året?
 3. Kan du ge exempel på vad du blivit utsatt för?
 4. Har du annåt någon sådan händelse? Varför/varför inte?

Miljöpartiet är mest utsatta, 33 procent. Socialdemokraterna och Kristdemokraterna minst, 24 procent.
 På frågan om politiska trygghetsundersökning svarade de 108 politiker som följande: Någon gång har du blivit utsatt för våld eller hot eller trakasserier i din roll som politiker. Den första gången var 2016 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld. Den senaste gången var 2023 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld. Den senaste gången var 2023 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld.

Säkerhetsbrevet på Umeå kommun
 1. Ja, många gånger. Den första gången var 2016 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld.
 2. Ja, en händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 3. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 4. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.

Kommunalrådet Anders Agren
 1. Ja, många gånger. Den första gången var 2016 - under ett par dagar som jag var utsatt för våld.
 2. Ja, en händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 3. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.
 4. En händelse under valövertiden som kände till hotfulla uttryck om att trakasseras fram om kommentarer på artiklar man får publicera på hagen eller vilka på sociala medier.

"Skapar otrygghet och en oro att bli utsatt" - intervju BRÅs trygghetsundersökning

Anledning till otillåten påverkan, Hur kan det se ut, vilka konsekvenser kan det ge

Påverka beslutsfattande

- Större etableringar i norra Sverige i allmänhet
- Påverka beslut på tjänstemannanivå
- Vem är gärningspersonen?
- Konsekvenser för den enskilde
- Konsekvenser för demokratin på lång sikt

”Det oacceptabla kommer oftast långt före det olagliga”

Hur förebygger vi otyllåten påverkan

Medveten om riskerna och mental förberedelse = tryggare organisation och person

- Användandet av sociala medier
- Säkerhet i vardagen och på arbetsplatsen
- Ha en plan. Diskutera ansvar och roller inom ert parti.

**Sveriges
Kommuner
och Regioner**

**UMEÅ
KOMMUN**

Hur hanterar vi otillåten påverkan

Polisanmäl allt hot och hat. Ett brott mot dig som förtroendevald är ett brott mot demokratin. Uppge att du är förtroendevald i din anmälan.

Ha en plan inom ert parti, hur omhändertas personer som blivit utsatta?

Informationspåverkan mot samhället

- Riskerna för hot, sabotage och desinformation riktade mot genomförandet av allmänna val har ökat sedan valet 2018 (MSB, Säpo)
- Några av de största hoten mot valen rörde spridning av felaktig och vilseledande information samt aktörer som ville undergräva förtroendet för valsystemet och valgenomförandet (Valmyndigheten)
- Trender visar att statsaktörer nu inriktar sig mer på informationspåverkan och informationsstölder än destruktiva attacker.

”Coronaviruset är ett sätt att mörka 5G-strålskador”

Infodemi under coronapandemin

Desinformation inför USA-valen 2016 och 2020 med syfte att undergräva tilltron till demokratin

”Svensk socialtjänst omhändertar muslimska barn utan rättsligt stöd”

LVU-kampanj 2022

”Coronavaccinerna innehåller farliga ämnen som hålls hemliga”

Infodemi under coronapandemin

Vad är informationspåverkan

Olika sätt att sprida skadlig kommunikation "sprida ett narrativ" med avsikt att skapa beteendeförändringar eller moraliska insikter hos en målgrupp.

Bedrivs av främmande makt, organiserad brottslighet, terroristaktörer, enskilda opportunister.

Syfte:

- Att ges ekonomisk vinning genom social manipulation.
- Att infiltrera och påverka beslutsfattande och opinion på förhand.
- Att skapa ryktesspridning och informationsvakuum.

Hur skyddar vi oss:

- Vara noggrann och källkritisk, vad läser jag och vem äger mediet? Lite inte på de jag inte känner till. Dela inte dramatiska rubriker.
- Förtroende och tillit avgörande för myndigheter/samhället vid krisläge. Viktigt även för public service och företag.
- Källtillit lika viktigt som källkritik

Informationssäkerhet i Umeå Kommun

- Personuppgiftsansvarig ska kunna **visa att GDPR följs** genom att vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder.
- Hindra information från att **läcka ut, förvanskas och förstöras**.
- **Rätt information** ska finnas **tillgänglig för rätt personer, i rätt tid**.
- **Samhällsviktiga verksamheter** ska kunna bedrivas **utan avbrott och störningar**.

Vad är hotet mot vår information?

”Sverige är satt under tryck. Det svenska samhället och våra värderingar utmanas dagligen när våldsbejakande extremister och främmande makt försöker destabilisera demokratin.”

(Säkerhetspolisen)

”Främmande makt riktar i allt större omfattning intresset mot civila mål.”

(Säkerhetspolisen)

”Pandemin har påskyndat samhällets digitalisering, men samtidigt ökat mängden sårbarheter i form av brister i skyddet (...)

(Säkerhetspolisen)

”Våldsbejakande extremister, kriminella gäng och annan organiserad brottslighet utgör ett allvarlig hot mot samhällsviktig verksamhet på lokal nivå.”

(Försvarshögskolan)

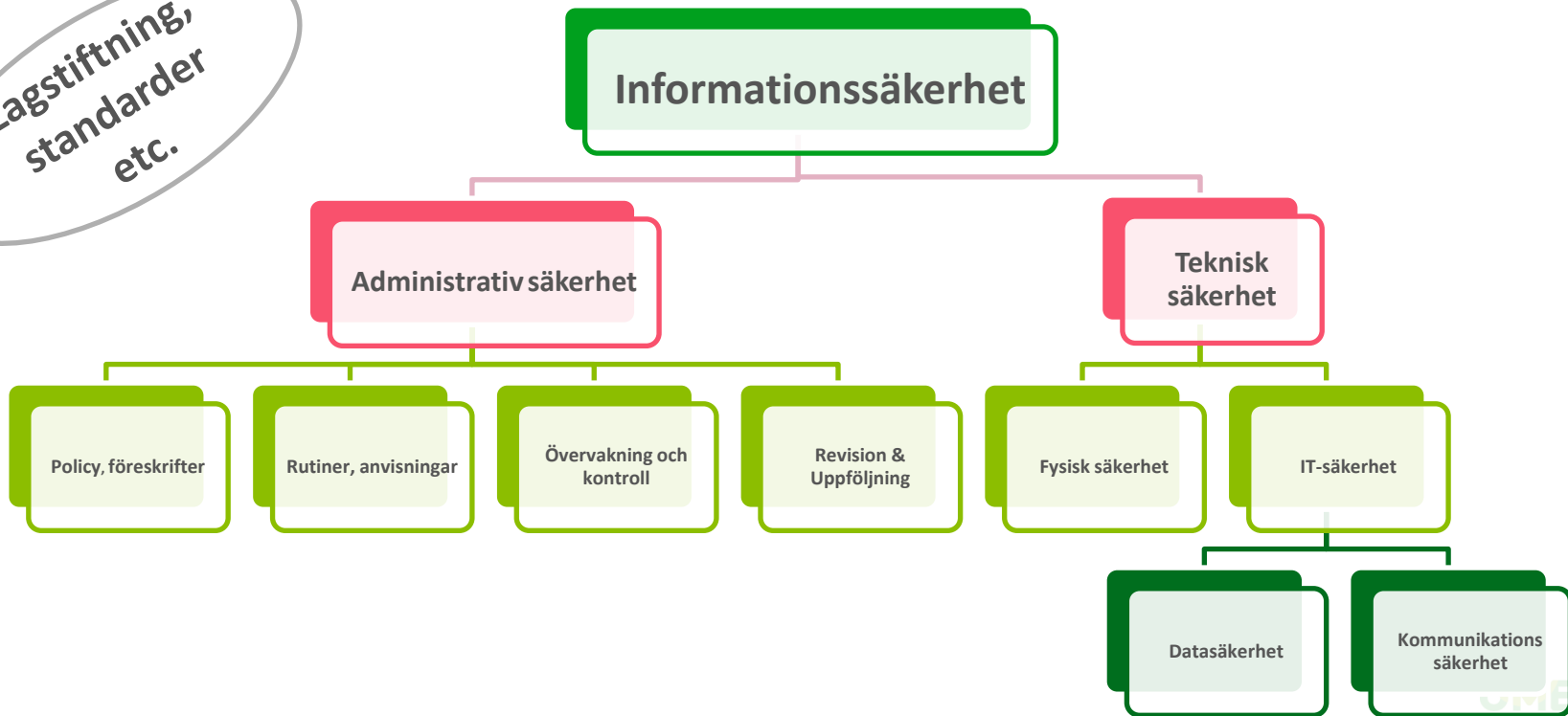
”Det enskilt största hotet mot informationens säkerhet brukar vara den egna medarbetarens oavsiktliga handlande, det vill säga att någon råkat göra en felaktig inställning i ett it-system.

Men hot kommer också från angripare utifrån, tekniska fel, och naturbetingade missöden.” (MSB)

Och hur skyddar vi den?

Lagstiftning,
standarder
etc.

Hur hanterar vi vår verksamhetsinformation

Vad är ett starkt lösenord? Vilken information får man egentligen skriva i en chatt? Och vad gör du om du misstänker en informationssäkerhetsbrist?

Umeå Kommun har riktlinjer för informationssäkerhet som gäller all hantering av information inom Umeå Kommun. Riktlinjerna gäller för alla verksamheter, även externa aktörer som hanterar kommunens informationstillgångar.

Riktlinjerna tar bland annat upp:

- Utformning och hantering av lösenord
- Information i e-post och chatt
- Lagring och säkerhetskopiering
- Hantering av mobila enheter
- Användning av sociala medier
- Muntlig information

Menti-undersökning

2. Har du utsatts för otillåten påverkan eller informationspåverkan någon gång?

3. Vad kan du/vi göra för att förebygga och hantera otillåten påverkan och/eller informationspåverkan?

www.menti.com

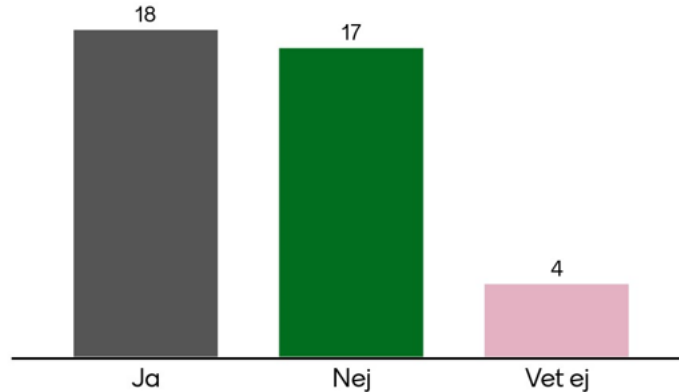
Ange kod: 4492 7535

Frågor eller reflektioner?

Menti svarsresultat

2. Har du utsatts för otillåten påverkan eller informationspåverkan någon gång?

UMEÅ
KOMMUN

Lästips, utbildningar, kurser etc.

Otillåten påverkan:

[Personlig Säkerhet \(sakerhetspolisen.se\)](https://sakerhetspolisen.se)

[Trygg som förtroendevald | SKR](#)

Informationspåverkan:

Myndigheten för psykologiskt försvar; [Bli inte lurad](#)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) webbkurs: [Skydd mot informationspåverkan \(webbkurs\)](#)
[\(msb.se\)](https://msb.se)

Informationssäkerhet:

[Stöd & Vägledning \(informationssakerhet.se\)](https://informationssakerhet.se)

Tack för oss!

Karin Sjöberg

Karin.sjoberg@umea.se

Hanna Öberg

Hanna.oberg.2@umea.se

